

29. okt. 2012

Afdelingschef
Lars Haagen Pedersen
Finansministeriet

Jeg har nu fået lejlighed til nærmere at se dels på det fremsendte 9. okt. og dels på henvisningerne i fremsendelsesskrivelsen.

Det er meget muligt, at jeg har formuleret mig uklart. Men det ovenfor anførte materiale indeholder ikke den information, som jeg efterspørger. I det følgende skal jeg derfor præcisere dette.

Den version af ADAM-modellen, som Danmarks Statistik har udviklet, i det følgende DS-ADAM, er dokumenteret i:

Danmarks Statistik 2012. *ADAM – en model af dansk økonomi*. TemaPubl 2012:1.

Den version af ADAM, som finansministeriet anvender i konjunkturanalyser/kortsigtsfremskrivninger, i det følgende Kon-ADAM, er ikke – i henhold til mine oplysninger – identisk med DS-ADAM.

Jeg efterspørger på tilsvarende form som i ovennævnte dokumentation af DS-ADAM en oversigt over de forskelle, der er mellem DS-ADAM og Kon-ADAM: 1) hvilke adfærdsrelationer er ændret, tilføjet eller slettet?, 2) andre væsentlige ændringer i selve modeludformningen.

Grundlaget, der verificerer disse ændringer, ønskes oplyst på en overskuelig form som i dokumentationen for DS-ADAM, herunder er lagstrukturen væsentlig.

Svar:

I konjunkturvurderingerne indgår megen ekstra information herunder oplysninger om den seneste udvikling, ledende indikatorer samt skøn, der foretages uden for modellen. Modellens adfærdsrelationer indgår på linje med anden information, når konjunkturvurderings skøn dannes. Hertil kommer, at anvendelsen af modellen sikrer konsistens og overholdelse af nationalregnskabs-identiteter mv.

Der anvendes en FM-ADAM version til konjunkturfremskrivninger mv. Der er *alene* tale om rent tekniske/praktiske justeringer, der hovedsagligt vedrører den måde den offentlige økonomi lægges ind på i forbindelse med konjunkturvurderingerne. Herunder indgår en mere eksplicit opsplitning af offentlige indtægter og udgifter i drifts- og kapitalposter og en ændret modellering af den offentlige sektor, der letter fastlæggelsen af realvæksten i offentligt forbrug (således at denne lettere kan lægges eksogent).

Disse praktiske forhold har ikke betydning for modellens adfærdsegenskaber – og der ændres ikke i eksport- eller import-, privat forbrugs- eller investerings-relationer, eller pris og lønfastsættelse. Det gælder derfor også for lag-strukturen, som du specifikt spørger til.

Ved politik-analyser anvendes som udgangspunkt DS-ADAM. I tilfælde, hvor det er lettest at lægge stød til eksogene offentlige variable ind i FM-ADAM, kan denne imidlertid anvendes. Det har som sagt ingen nævneværdig betydning for resultaterne, medmindre der er væsentlig grundforløbsafhængighed. Normalt vil FM-ØIMs konjunkturvurdering (grundforløb) afvige fra DS' ADAM-bank, og man vil i tilfælde, hvor der kan være grundforløbsafhængighed, typisk ønske at foretage beregningen på ministeriernes grundforløb (DS' beregningstekniske lange fremskrivning er et rent stiliseret forløb, som blandt andet ikke indarbejder konkrete politiktiltag mv.).

*

Derudover anvender Finansministeriet også en ADAM-version til mellemlange fremskrivninger, i det følgende betegnet Mel-ADAM.

Jeg efterspørger på tilsvarende måde som ovenfor en oversigt over de forskelle, der er mellem Mel-ADAM og Kon-ADAM: hvilke adfærdsrelationer er ændret, tilføjet eller slettet?, andre væsentlige ændringer i selve modeludformningen.

Grundlaget, der verificerer disse ændringer, ønskes oplyst på en overskuelig form som i dokumentationen for DS-ADAM, herunder er lagstrukturen væsentlig. Jeg henviser i relation hertil også til den mail med uddybende spørgsmål, som jeg fremsendte 21. okt. 2012.

Svar:

Der er to politikberegninger fra 2011-12, som du allerede har modtaget kopier af, hvor der er foretaget ændringer i adfærdsparametre. Jf. det tidligere fremsendte svar af 9. oktober, er der alene ændret i priselasticiteterne for eksport og importkategorier – se også svaret på dit brev af 21. oktober.

Med hensyn til fremskrivninger på langt og mellemlangt sigt anvender Finansministeriet ADAM-modellen som en ramme for vurdering af den finanspolitiske holdbarhed, jf. beskrivelse af Finansministeriets regneprincipper på vores hjemmeside. Dele af denne beskrivelse uddybes nedenfor.

En omfattende og grundig dokumentation af metoden til de finanspolitiske holdbarhedsberegninger er offentliggjort i "Mod nye mål – Danmark 2015: Teknisk baggrundsrapport" fra december 2007. Rapporten er udgivet i fysisk form og kan tillige downloades fra Finansministeriets hjemmeside:

http://www.fm.dk/publikationer/2007/mod-nye-maal_-_danmark-2015-teknisk-baggrundsrapport/download/~media/Files/Publikationer/2008/Download/Mod_nye_maal_Danmark2015_teknisk_baggrundsrapport.ashx

Som beskrevet i mit første svar, opstilles de lange fremskrivninger i høj grad på baggrund af information og beregninger, der foretages uden for modellen. Grundlæggende tages udgangspunkt i et befolkningsregnskab samt antagelser om aldersbetinget erhvervsdeltagelse, aldersbetinget træk på offentligt forbrug mm.

Der er tale om stiliserede forløb baseret på en række beregningstekniske forudsætninger, hvor det i forlængelse af konjunkturårene antages, at økonomien gradvist bevæger sig mod sit strukturelle niveau, og at beskæftigelse og ledighed herefter svarer til deres strukturelle niveauer. Konkret indebærer dette, at privat og offentligt forbrug, investeringer og nettoeksport samlet udvikler sig på linje med produktionspotentialet fra og med det år, hvor konjunkturnormaliseringen er opnået (i 2020-planen forudsat at være fra 2018). Privatforbruget (og privat opsparing) følger på sigt en sti, der sikrer konstant privat finansiell nettoformue i pct. af BNP (inkl. pensionsformue regnet efter skat og pensionsmodregning), og investeringerne følger en sti med cirka konstant andel af BNP.

Grundlæggende er det altså antagelsen, at økonomien på langt sigt (dvs. efter konjunkturnormaliseringsperioden) er udbudsbestemt. Når der tages udgangspunkt i at faktisk og strukturel beskæftigelse er sammenfaldende på langt sigt (og hvor den strukturelle beskæftigelse er givet af Finansministeriets befolkningsregnskab), skal det ses i lyset af, at det ikke er (eller kan være) formålet med en langsigtet fremskrivning at forudse konjunkturudviklingen i den betragtede periode. Endvidere er de centrale mål i finanspolitikken jo netop finanspolitisk holdbarhed og udviklingen på strukturel saldo, som ikke afhænger af konjunktursituationen.

Det bemærkes, at de anvendte beregningstekniske antagelser betyder, at offentlige indtægts- og udgiftsposter ved uændret befolkningssammensætning vil være omtrent konstante som andele af BNP (forudsat at Nordsøreserverne er udtømte og pensionssystemet fuldt indfaset).

DS-ADAM tilføjes relationer til brug ved de mellemfristede fremskrivninger. Der er tale om relationer, der understøtter de beregningstekniske antagelser. Herunder primært relationer, der sikrer en konstant privat gældskvote på sigt og letter beregningen af udviklingen i det offentlige forbrug givet det demografiske træk.

Som beskrevet i mit tidligere svar fastlægges ændringer i det strukturelle arbejdsudbud (fx som følge levetidsindekseringen af laveste efterløns- og pensionsalder) uden for modellen, jf. fx ovenstående dokumentation af holdbarhedsberegningerne. Antagelsen om, at der ses bort fra konjunkturudsving på langt sigt betyder, at beskæftigelsen følger den strukturelle beskæftigelse (som er en forholdsvis konstant andel af befolkningen i den lange fremskrivning, når der tages højde for effekten af indekseringen). Der er således ikke lags i den faktiske beskæftigelses tilpasning til den strukturelle på langt sigt.

Selvom du ikke spørger direkte til det, vil jeg knytte et par bemærkninger til tilpasningen i ledighed på kort sigt. Danske erfaringer (fra både afskaffelse af særordninger for 55-59-årige ved 2006-reformen og ved afskaffelse af overgangsydelsen) peger på en ganske hurtig tilpasning i ledighedsniveauet for de berørte grupper de nye strukturelle niveauer, jf. beskrivelsen af Finansministeriets regneprincipper på vores hjemmeside for en uddybning. (Bemærk, at den beskrevne tilpasning er relativt til den generelle ledighedsudvikling, fordi det kun er en gruppe af arbejdsudbuddet, der udsættes for reformeffekten). Ved en mekanisk – alt andet lige – anvendelse af ADAM er tilpasningstiden i den aktuelle ADAM-version meget lang (op til 17-18 år har været nævnt, svarende til at der fortsat udestår tilpasning fra arbejdsmarkedsreformer i 1990'erne). Sådanne beregninger er reelt ikke meningsfulde, fordi de sammenligner forløb, hvor den offentlige sektor ikke er underlagt samme budgetrestriktion. Den reelle sammenligning – og det er modelbrugerens ansvar at sikre dette – fås ved at sammenligne forløb, hvor den finanspolitiske gevinst ved øget arbejdsudbud omsættes ved uændret holdbarhed og strukturel saldo. I

dokumentationsmaterialet til vores regneprincipper på hjemmesiden, er der gennemført beregninger af denne type, hvor resultatet er, at tilpasningstiden er kortere (og ville være kortere endnu i tidligere ADAM-versioner eller fx SMEC).

*

Som det fremgår af ovenstående er det forskellene i de anvendte modeller i forhold til DS-ADAM, som jeg efterspørger. Det fremsendte materiale og henvisninger heri er derimod koncentreret om, hvordan de eksogene stød af diverse indgreb er beregnet og om selve resultaterne. Dette er imidlertid først rigtig interessant for mig, når jeg får nærmere oplyst, hvordan det anvendte modelgrundlag er formuleret og begrundelser herfor.

*

Hvis ovenstående giver anledning til tvivl eller uddybende spørgsmål, kan jeg træffes på såvel mail, chr@sam.sdu.dk som tlf. 60 11 21 19.

Jeg skal endvidere anmode om en hurtig tilbagemelding om, hvornår jeg kan forvente at modtage disse oplysninger. I den forbindelse vil jeg tillade mig at gøre opmærksom på, at finansministeren jo offentligt har givet udtryk for, at "der er rig adgang for alle til at sætte sig ind i de tekniske beregningsforudsætninger – hvis da ellers men orker", se Berlingske Tidende, Politiko 8. okt. 2012.

Med venlig hilsen

Christen Sørensen
Professor, SDU og fhv. overvismand